

Немања Мишровић

ПОД ГАРОМ ЗВЕЗДА

ВИЛИН КОЊАНИК

Јунак пада покошен месечевим српом. Сан га мучи призорима пред којима не може да затвори очи. Душа је вила с крилима вилиног коњица и душом ноћне лептирице. У десној руци њише фењер, барем стопут већи од ње, као да носи црквицу из чијих се прозора пролива светло. Лептирица је умакла из фењера и окачила га о зенит, о теме, да обасја мрак. Шуште и пуцкетају згужване мапе. Кроз поцепан папир пропадају погашени крици, погажене речи. Из земље израња коњ црњи од земље. Грлећи ногама коњски трбух, бокаст као барка која поскакује у олуји, јунак јури кроз шуму где дан и ноћ владају ноћ и сан. Месечевим зраком пробада риса са главом сове. Уместо победничког пева певца испушта дубоки совин уздах, да се не пробуди. Спасао је нерођену принцезу језивог жртвовања па кроз шуму граби према двору да је зачне с њеном мајком, краљицом свог срца. Гони га чопор мајмуна. Једним рукама се држе за коњске гриве а другим их голицају по трбусима и гоне у трк и запењен, гневан смех. Топот копита буди стражаре као куцање на капију. Спуштају мост, јунак ујахује у тврђаву и врата се дижу пред разјареним гониоцима у црним бундама од рођеног крзна, навученим преко дивљих лица, до закрвављених очију. Док мајмуни бесно лају под бедемом, под склопљеним капцима двора и дворана свиће сан. Краљица рађа бледу принцезицу седе косе и репа, сивих очију и суве њушкице. Ђаволасти анђелчићи затежу лукове од ђавољих рогова, заљубљене осмејке. Са пакленом детињом писком лете око јунака, краљице и мајушне, још следе принцезе паперјастог крзна. Немилице одапињу жарке жаоке у јунаково лудо храбро и лудо заљубљено срце. Песма му љуби усне испод стубова живих капитела, круна пуних воћа, свитаца, још незрелих планета и звезда везаних за гране пупчаним петељкама. Месец прелеће двор. Тако је близу да јунак јасно види како колона мумифицираних заметака, погрбљених на грбама седих камила, са задимљеним лулама у безубим устима, колом без почетка и краја кружи месечевим снежним морем, ободом кратера. Море снега затворено је са свих страна кружним венцем ледене планине пуне кристалног цвећа и прозирних стена. Чудесне животиње у свечаном белом крзну спавају зимским сном праведника и чекају пролеће. За месецом се ваља олуја која носи смрзнуте лађе убрале с мора, тешке од блага. Снежна пена таласа ко лавина коси градове насељене животињама из заборављених прича. Јунак сања да се буди. Сања да облачи тело, навлачи руке и ноге, узима главу из крила, као шлем, и ставља је на рамена. Очни капци му падају, тежи од визира. Са треском пада звоник претурен претешким звоном. У забезекнутим огледалима и разрогаченим прозорима двора диме

ГЛАСОВИ

се звезде. Листају свећњаци. У травњаку се жуте лисичарке као догореле воштанице. Јунак скида рукавицу сличну сребрном пехару. Пружа руку да убере једну печурку и види да то није печурка него уво. Сигурно је чуло звекет рукавица јер се хитро завукло у земљу. Сироти јунак се буди у колиби, у ритаму, са мачком под главом и бувом под мишком. Напољу се бели ноћ. Небо је празна звездана венчаница. Слаб сјај младог месеца тиња морем пахуља. Кроз срчу краљичиног огледала клијају виле са стаклестим крилима вилиних коњица. Извлаче се из кртих и лепљивих мразних постелица. Прхнув крилцима, постају звезде. Пахуље су зидови разорених саћа, гробно тесних ћелија у којима су дозреле вилинске ларве. Из пене мирног мора расте краљица, блеђа од клице. Кукавни јунак додирује буцмасту руку, меку као виме или хоботница. Шака јој се расцветава и меки прсти муњевито му лижу шаку и обливају подлактицу. Љуби га уснама љутим од жеђи, испија га пијавицама. Цвеће израња из снега и врштити у ноћ. Сове обезглављене сном падају у бездан између крила. Смрт с осмехом хода светом и сеје празном руком.

РАЗОЧАРАНИ ПРИНЦ

Принц бере звезде и сеје дукате по згаришту. Седа на дину сличну насуканом жалу и чека да му никне рајски врт. Шиљци првих пупољака извирују из пепела, блистајући на месечини. Али, то нису цветови него шлемови. Уместо рајског врта, из пустиње засејане дукатима расте војска оклопника, ако није само војска празних оклопа. Оклопи пуни мрака израњају из пепела изломљеним покретима шкорпиона и немо прате принца као сенке без броја. Војска стаје пред црним градом од надгробних плоча и споменика. Принц катапултима убацује оклопе преко бедема и осваја град. Одмах напушта опустошену тврђаву и полази у потрагу за новим подвигом. Исцрпљен од трагања за златним градом својих снова, леже на починак. Буди га звекет. Оклопи устају као један, разбацани по пољу које се олујном брзином претвара у бојно поље. Земља се трза и тресе. Златни град, камени брод натоварен благом, плови према њима и оре море прашине. Преостаје само једно, да се бежи. Принц се окреће и види да му с друге стране броди у сусрет спаљени, црни град. Још мало и самлеће га зидине градова као млински точкови. Оклоп му је отежао и омекшао. Кроз визир гледа у визире немих и искежених мртвачких глава. Сместа се катапултира. Успева да шчепа заставу на врху неког торња. Низ копље силази до крова и улази у златни град пре него што је стигао да га смрви. Зачудо, не осећа ни најмањи дрхтај под ногама. Пустиња иза зидине не помера се с места, нити било шта друго показује да се град креће. Црни град нестаје у сенци златног. Принц је запањен јер схвата да је пао право на кров свог двора. У магновењу је надмудрио самог себе и неопажено освојио сопствену тврђаву. Разоружан и помирен истовременом победом и поразом, пита се чему још, осим одбрани од непријатеља, служе бедеми у чијој сенци чами његов град. Зар га не чувају од родне, неродне пустиње, од ветра који с ње диже тешке облаке, и од сјајноцрног звезданог неба чија га лакоћа и пространство

испуњавају тегобом и тескобом? Црне градске зидине заклањају рађање и залазак сунца, као што црни зидови заклањају од принчевог погледа његово рођено рођење и смрт. Ако га и заштите од непријатеља, зидине га неће заштитити од времена, старења и смрти. Вероватно ће га надживети и постати му споменик. Растужен том мишљу, пита се зар није било доста јада на земљи. Поред свих неизбежних животних невоља, глади и болести, старости и смртности, зар није могло да прође без његових подвига? Скида оклоп, али не осећа олакшање. Тишти га моћан стисак сопствених мишића, њихов тежак, туђ загрљај. Мора да се ослободи тог зверског тела и његових зверских успомена и навика! Покорава се постом. Мишићи копне, а живци се опуштају и принц, очију и усана склопљених од туге, осматра своју прошлост. Поражен је својим некадашњим јунаштвом. Постао је жртва сопствених победа. И још га нешто притиска, као некада оклоп и оно брдо мишића, гробне земље која је ископала толике гробове. Притиска га град, његове тескобне улице и мрачне зидине под којима чучи у рупи, у гробу. Излази у пустињу на којој лешкари небо. Осврће се и има шта да види. У ствари, нема више шта да види јер му је пустињска олуја иза пета зачас прогутала град. Путем наилази на кости и рушевине. Пусту путеву воде у беспуће. Промукло пиште напукле куле, фруле над понорима кроз које орлови тону као мртво јесење лишће. Крваво небо лежи на зубатим планинским врховима, а иза њих се облизује залазеће сунце. Кланцима претвореним у кланице још лију крв и лелеци. Курјаци се дозивају и одједи њихових гласова одбијају се од ниског, слеђеног месеца. Запевање курјака не буди петлове, јер су петлови поједени. Царује девица зима. Нема хране, ни огрева. У спаљеним селима горе грозница, бол и глад. Гори рајски врт у пакленом пламену који је помео освојене градове. У пределима лепим до суза прождиру се божја створења. Леден ветар распирује ватру. Укрштају се пахуље и варнице. У маглу се улива дим.

КРИСТАЛНА ПЕЋИНА

Луда блуди завејаним пољем. Милује га олуја, покрива га смет. Мрзне се и гори у грозници. Леде му се сузе у очима и срж у костима. Дрхти као пламичак. Његов двор има само једну мрачну дворану пуну свећа. Свеће су превисоко да било шта обасјају, предалеко да их угаси. Сав свој век сања, јер то не може бити стварно, да није ту где је него тамо негде. Склопљених очију види како се црно ноћно небо претвара у црну земљу, а звезде у кристале. Тело постаје окно златног рудника из којег ће зора ископати сунце. У руднику живе патуљци. Мали су да се не би сагињали под ниским и мокрим небом од земље. Руке су им дуге, а ноге кратке од чупања и тегљења стена па личе на мајмуне. Луда врлуда кроз мрак за човечуљцима који истовремено иду усправни и ходају четвороношке. Патуљци му шапатам причају о страшном змају. Змај од зоре до заласка лети изнад подземног неба и бљује огањ на земљу. Патуљци се плаше сунца, па никад не излазе из рудника. Они су сунчеви робови. Дубоко му се клањају и клоне га се у мрачним окнима. Дан и ноћ, за које се у руднику не

зна, копају благо за змаја. Луда се наглас пита шта ће благо неком тако силном, а патуљци му углас објашњавају да змај не чува благо него њих јер би их благо искварило. Змај није ни дружељубив, ни честољубив! Живи повучено у црној звезданој пећини као монах у ћелији. Његов пламени осмех подневом цвета у зениту, савршено заокружен у небесни ореол, а срце му пеку паклена врела лаве. На заласку се улива у земљу кроз вулканска гротла. Кроз њих извире у зору и расте као ужарена кап крви. Вулкани су казани у којима златокрило сунце крчка људске и зверске страсти патуљака и других патуљастих створења. Кад га погубе, патуљци ће да изиђу на светло дана и да порасту. Али, откуд им светло, ако погубе сунце? Само прво да се роде, да се ослободе из тамнице змајеве утробе, из гроба пуног блага, из ноћи палих, смрзнутих звезда. Под окриљем мрака, патуљци се искрадају из рођених зеница као мрави. Тумарају својим дугим, неосветљеним погледима, исцрпљеним рудничким окнима. Нејасно се сећају времена кад су били мали. Ствар још нејаснијом чини то што су и дан-данас мали као деца. И мањи него деца. Бледи и погрљени од главатости, личе на остареле заметке. Копају кроз своје главе, све дубље, ка драгуљу сећања, кроз године потонуле у заборав мрачнији од подземне ноћи пуне драгуља сјајнијих од звезда. Хумови дана изгорелих у ноћ дижу се иза патуљака, у недоглед се нижу црне планине исцрпљених рудника. Безвремено и бесмртно детињство, земаљски рај недоступан памћењу, прогутао је пожар зора прохујалих далеко од њихових очију. Сунце хладно и с висине гледа на патње патуљака. Патуљци се претварају у камење, а кристали у њихове очи. Луда види да га те очи виде и буди се. Из подземља износи златни грумен. То није злато на његовом длану него прва мрва сунца на другом крају земље. Сунце расте на обзору као лудара после кише. Гора расте небу под орлове. Луда се пење уз планину чији снежни врхови расту из облака, градећи седи небески свет над оним још зеленим, земаљским. Оставља шуме и поља младости. Тешком ногом стуба ступа у ледену пустињу старости. Беле се под звездама небеска и планинска капа. Луда лута кроз завејану пустош лишену покрета, облика и боја, кроз аветињско царство између земље и неба. За разлику од кристала који цветају под земљом, летећи ледени цветови су кратковечни. Пахуљице су водени цветови међу кристалима. Њиховом паду на земљу претходи лутање какво прође и семе разних биљака. Личе на бледе, седе авети разнобојних драгуља. Ветар витла небом та крчка сновиђења подземног драгог камења, непомичног у бистром сну тврђем од камена. Звездано небо је кристална пећина. Луда се уз бритке литице загледа у бездан. Ноћ без дана и ноћи разјапила је чељуст и искезила звезде.

ЗВЕЗДАНИ ДАН

Мртавац нетремице гледа црно небо бело од звезда. Рани месец је заметак. Погнута глава и увис савијен реп свијају савршени лук месечевог српа. Реп се из ноћи у ноћ смањује, а заметак расте, док око њега чврсне љуска пуног месеца. Са узвишења завејаног месечиним, мртавац види како шума слична стаду замиче за оближњи брег. Траг одбегле шуме доводи га до језера око којег се дрвеће окупило као да

ту одувек расте. Прилазећи једном дрвету, у крошњи голих грана препознаје дивовску главу без косе, коже, меса и костију, будну круну од накомстрешеног грања голих живаца. Дивовска глава, коју је у мраку за тренутак побркао са дрветом, до рамена је укопана у земљу као да плива у њој. Рамена дива личе на корење дрвета, врат личи на стабло, а глава на крошњу. Сав бушан и паучинаст као цртеж, див подсећа на жалостан остатак људског тела, а заправо је његово живо срце, пламена крошња живаца. Дуж гранчица живаца цвеће цвета и светли као свеће. Из цветова испадају на земљу животиње које одмах устају и нестају у ноћи, отресајући у трку полен из крзна. Мртавац полази за животињама у мрак. Трчи бос по свиленом ћилиму исплетеном од сочне, некошене траве. То му изгледа лудо, али му се чини да влати нису плетене већ да саме тако расту, што га наводи на још луђу помисао да су разумне. Губи се и прелази границу којом је одувек одвајао биљке од животиња. Зна да се животиње крећу а биљке мирују. Али, док животиње мирују у јајима, семе биљака путује, ношено ветром. Лоза пузи као змија, а лишће се окреће према сунцу као што птичја крила грабе ваздух. Мртавац први пут јасно види како личе медузе и гљиве, рибе и шишарке, бубе и семенке, семенке и јаја. Схвата да је могуће заменити дан за сан, али да се тиме ништа не мења. И ако се ноћу бди, а за видела спава, како то чине шишмиши и друге ноћне зверчице, опет се јава и сан смењују у истом ритму. Тај светло-тамни и топло-хладни ритам мајке земље једнако влада јавом и сном све њене дечице. Прво се буди тело. Само, без присуства духа, рукама тражи крило, плута у женској мекоти полусна, у загрљају мора меких, голих тела. Мртавац пролази кроз јазбине и уснуле звери, натраг у меку дворану пуну заметака. Као трудови расту с мокрих зидова пећине. Буди их месечина мртвачевог погледа и они муњевито сазревају. Развијају се из истоветних семенки у различите животиње, у псе, мачке и мишеве, мале као мишеви и крилате као слепи мишеви. Кроз сетну месечину мртвачевог облачног погледа веју подземне звездице, вију се душе, духови без даха, бесани снови, бесмртни небески полен земаљског семена. Ројеви семена репатог као пуноглавци, уливају се у јаја слична капљицама. Кад семенке уђу у њих, јаја разних животиња још изгледају исто и мртавац се пита како онда нерођена душа долази до одговарајућег тела. Као што се тело прво буди, па дух за њим, тако тело прво умире, па за њим дух. Једино душа не умире. Душа је неизмерно мала искра, много мања од звездице у зеници, и неуништива је. Вероватно је неуништива баш зато што је тако мала. Али, шта вреди душа без памћења? Како ће без присуства духа одабрати тело за следећи живот? А опет, шта вреде и чула и дух, кад се неоплођена јаја, па чак ни плодови различитих животиња у првим данима зрења, нимало не разликују? Дух бира хоће ли учинити ово или оно, а душа се никад не двоуми. И када би дух видео нешто као неразумно, душа би ипак учинила по свом, скована и прекаљена безбројним изборима које је дух већ направио. Слепа љубав непогрешиво налази одговарајући облик за нови живот. Непоколебљивост води душу даље, то јест ближе, љубав према Богу и Божја љубав је силом тежом од силе земљине теже привлаче циљу. Вода кроз земљу цури до воде, а земља кроз воду тоне до дна, до земље.